

een ontwerp voor Reiderland / Nieuweschans

FONTIS GEOMETRICA

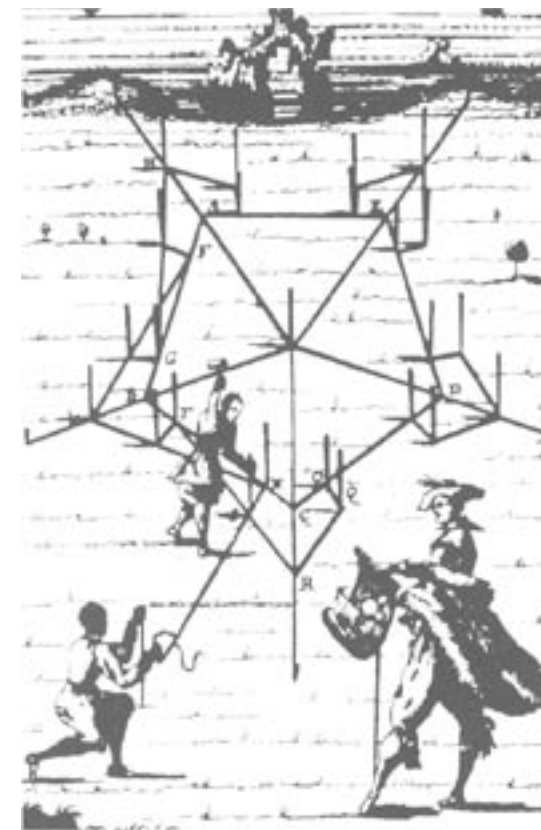
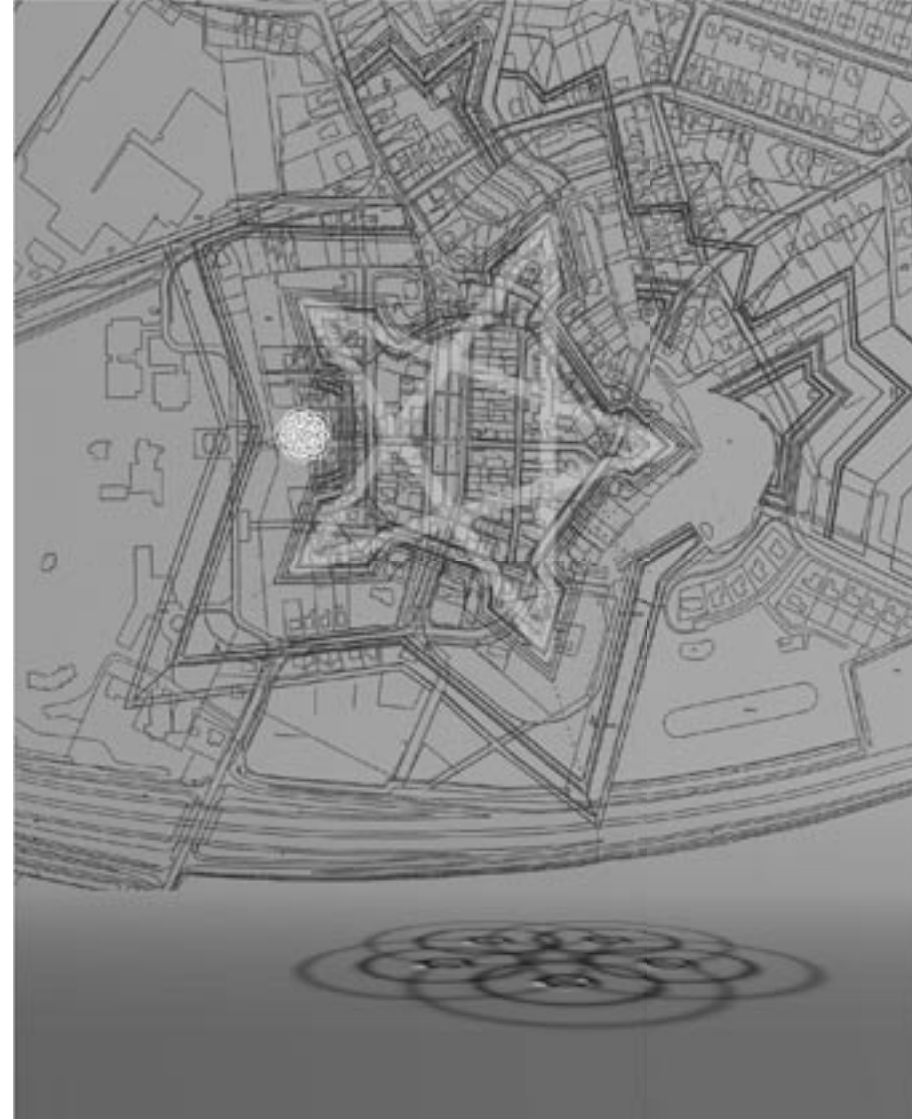
PAUL DE KORT september 2002

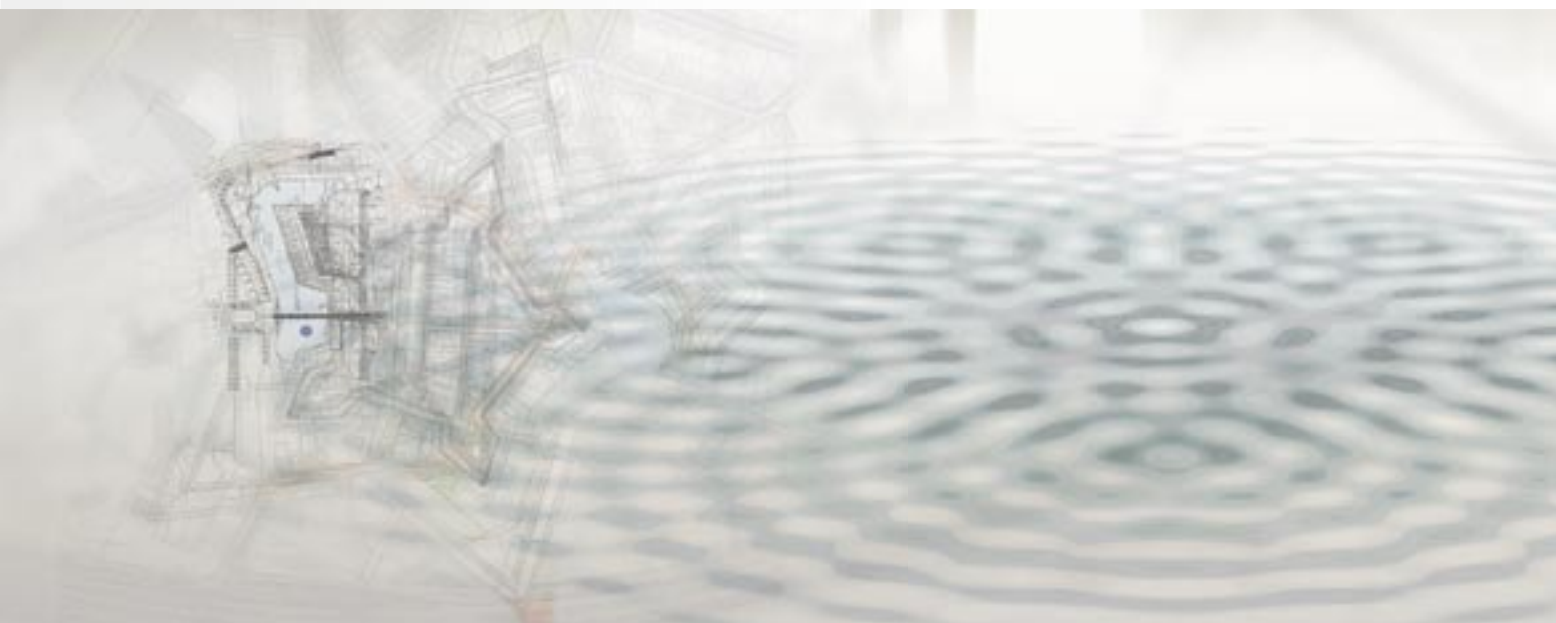
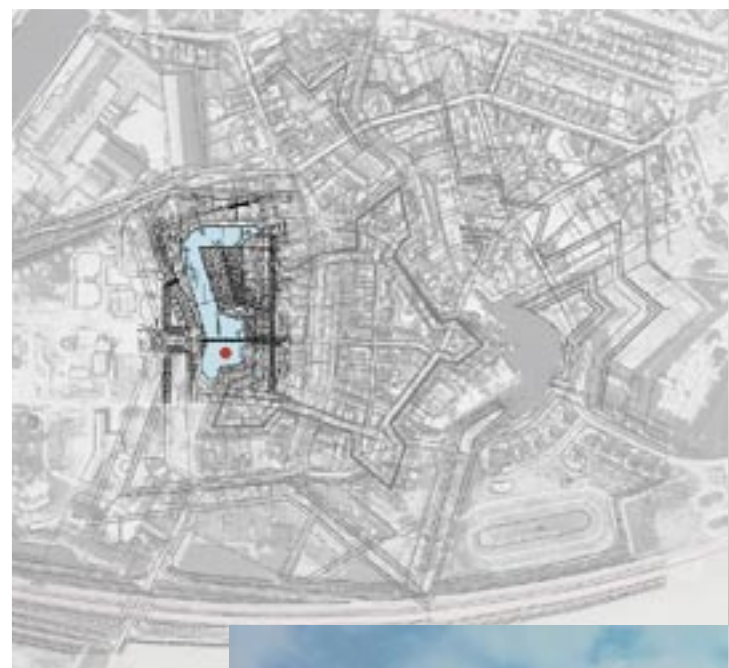
Op de grens van Nederland en Duitsland, in het meest noordoostelijke deel van de Provincie Groningen, ligt de voormalige vestingplaats Nieuweschans. Eeuwen terug was het een eiland ter verdediging, geïnundeerd in het moeras aan de Dollard, moeilijk toegankelijk voor buitenstaanders. De vijfpuntige ster van de vestingwallen is sinds eind 19e eeuw ontmanteld en deels afgegraven. Op sommige plekken zijn nu nog slechts restanten en contouren zichtbaar.

Het in zichzelf gekeerde vestingstadje heeft inmiddels haar vizier op de buitenwereld gericht, mede door het kuurcentrum FONTANA met haar medicinale bron.

De gemeente Reiderland wil Nieuweschans vernieuwende impulsen geven op het gebied van wonen, recreatie en toegankelijkheid. Haar relatie met het omringende landschap en de historische verwijzing naar de wallenstructuur wordt opnieuw aangepakt. De gemeente Reiderland gaf opdracht tot het maken van het beeldplan 'Zicht op de Schans' als uitgangspunt voor te initiëren kunst opdrachten.

Basis voor dit beeldplan is de verwijzing naar de deels verdwenen structuur van de vestingwal, niet met de bedoeling deze te reconstrueren maar dit cultuurhistorische verleden te gebruiken als referentie. De voormalige wallen en de vijf bastions liggen op plekken die nu een zeer uiteenlopend karakter hebben. Voorstel is om een (wandel)route uit te zetten die de oude vestinglijn volgt.

De vorm van het oude vestingwerk is nu meer iets wat je weet dan wat je ziet, maar als het pentagram over de huidige plattegrond van Nieuweschans wordt gelegd herkennen we hier en daar nog sporen.

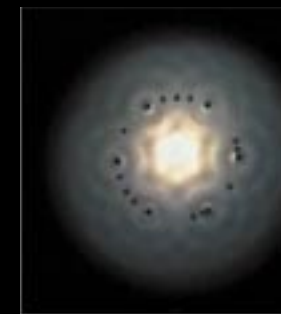
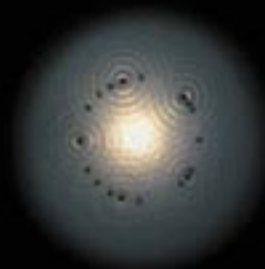
Een deel van de vestinggracht wordt opnieuw opgegraven waardoor het oude profiel gedeeltelijk hersteld wordt. De ingang van het kuuroord Fontana wordt via een brug verbonden met de oude dorpskern van Nieuweschans. Het water naast deze brug vormt een goede locatie voor **FONTIS GEOMETRICA**.

Onder het wateroppervlak van de vijver wellen luchtbellen op vanuit de vijf punten van een verzonken pentagram. Het opspatten van de luchtbellen vormt vijf statig uitdijende waterkringen die op het moment dat ze elkaar raken, letterlijk in een ogenblik, een vijfpuntige ster tekenen...

Vanaf de 17e eeuw zocht een toenemend aantal Duitse joden hun toevlucht in de grensstreek van het meer liberale Nederland. Een joodse begraafplaats en een synagoge zijn nu nog stille getuigen van de aanwezigheid van de joodse gemeenschap in Nieuweschans. Tussen juli 1942 en september 1944 reden 99 deportatietreinen vanuit Westerbork naar de vernietigingskampen in het oosten. Meer dan 100.000 joden en enkele honderden Sinti en Roma passeerden Nieuweschans, voor hen het laatste station in Nederland.

Elke dinsdag passeerde een van de 99 deportatietreinen de grens bij Nieuweschans. Elke dinsdag, om 12.00 uur 's middags, verandert het patroon met vijf bronzen in een patroon met zes bronzen. Als herinneringsmoment en -monument tekent het patroon van waterkringen 99 keer de davidster. **FONTIS GEOMETRICA** verbindt de minerale bron met de oude vesting en de relatie van Nieuweschans met de joodse cultuur en geschiedenis. De verborgen fenomenen van Nieuweschans worden zichtbaar.

© 2002

PAUL DE KORT

BERNARD VAN HAMSTRAAT 5 3451 BT VLEUTEN

T/F 030 6775075 / 06 20031538

e-mail pauldekort@tiscali.nl